

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і процесу

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

Заходи забезпечення
кримінального провадження

підготовки бакалавра
спеціальності 081 Право
освітньої програми Право

Луцьк – 2022

Силабус вибіркового освітнього компонента «Заходи забезпечення кримінального провадження» підготовки бакалавра спеціальності 081 Право, за освітньої програмою Право.

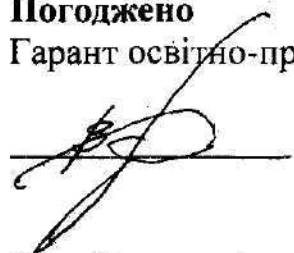
Розробник:

Доцент кафедри кримінального права
і процесу, кандидат юридичних наук, доцент Крикунов О. В.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(проф. Кравчук В.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри кримінального права і процесу

протокол № 1 від 12 вересня 2022 р. •

Завідувач кафедри:

(Фідря Ю.О.)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	08 Право, 081 Право, Право, бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 3
		Семестр 7
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: є		Практичні заняття 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
ІНДЗ: є		Форма контролю: залік (7 семестр)
Мова навчання: українська		

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	08 Право, 081 Право, Право, бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 4
		Семестр 7
		Лекції 4 год.
ІНДЗ: є		Практичні заняття 6 год.
		Самостійна робота 122 год.
		Консультації 18 год.
ІНДЗ: є		Форма контролю: залік (8 семестр)
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

ППІ: Крикунов Олександр Вікторович

Науковий ступінь: кандидат юридичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри кримінального права і процесу

Контактна інформація: моб. +380503780215; krykunov.alexandr@vnu.edu.ua

Дні занять: згідно із навчальним розкладом юридичного факультету ВНУ імені Лесі Українки¹.

III. Опис освітнього компонента

1. Предмет вивчення освітнього компонента

Предметом вивчення цього освітнього компонента є кримінальний процесуальний інститут заходів забезпечення кримінального провадження.

2. Пререквізити, постреквізити

Освітній компонент «Заходи забезпечення кримінального провадження» вивчається на основі знань, які студенти отримали в результаті опанування навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Судові та правоохоронні органи», «Конституційне право України», «Кримінальне право України. Загальна частина», «Кримінальне процесуальне право України. Загальна частина».

Освітній компонент «Заходи забезпечення кримінального провадження» є необхідною для ефективного вивчення освітніх компонентів «Криміналістика», «Прокуратура України», «Організація роботи слідчого» та для практичної діяльності слідчих, дізнавачів, прокурорів, адвокатів, слідчих суддів, суддів.

3. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета освітнього компоненту – набуття знань та навичок щодо ефективного здійснення кримінального провадження та досягнення його завдань через законне, обґрунтоване та справедливе обмеження прав учасників кримінального провадження.

Завданнями є: 1) засвоєння знань про нормативно-правове регулювання інституту заходів забезпечення кримінального провадження та практику його застосування; теоретичні підходи до примусових заходів впливу на учасників кримінального провадження; процесуальні гарантії захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб у кримінальному провадженні; 2) набуття професійних навичок тлумачення та застосування відповідних кримінальних процесуальних норм; прийняття та оформлення законних, обґрунтованих, справедливих процесуальних рішень про застосування, зміну, припинення заходів забезпечення кримінального провадження.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до «Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», затвердженого наказом МОН України від 12.12.2018 р. № 1379 до завершення навчання здобувачі освіти повинні оволодіти наступними компетентностями:

¹ URL: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>.

- *інтегральна компетентність*: здатність розв'язувати складні фахові задачі та практичні проблеми у галузі кримінально-процесуальної діяльності, а також у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів кримінального процесуального права, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

- *загальні компетентності*: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4); навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК6); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК7); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11).

- *спеціальні (фахові) компетентності*: цінування честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (СК3); знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини (СК4); здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного кримінального процесуального права (СК7); знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (СК8); здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції (СК12); здатність до консультування з правових питань (СК14); здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування (СК15); здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).

У результаті вивчення освітнього компоненту здобувач освіти **повинен набути навички**: проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (ПРН 3); формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (ПРН 4); вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію (ПРН 10); демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності (ПРН 16); застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (ПРН 21); готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях (ПРН 22); надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 23).

5. Структура освітнього компоненту

5.1. Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Консультації	Сам.	
Змістовий модуль I. Заходи забезпечення кримінального провадження, які не є запобіжними заходами						
Тема 1. Поняття, ознаки, мета та сукупність заходів забезпечення кримінального провадження.	14	1	1	1	11	
Тема 2. Підстави та загальні правила застосування, зміни, припинення заходів забезпечення кримінального провадження.	16	1	3		1	11
Тема 3. Виклик дізнавачем, слідчим, прокурором, судовий виклик і привід.	14	1	2		11	
Тема 4. Накладення грошового стягнення. Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Відсторонення від посади.	15	1	2		1	11
Тема 5. Тимчасовий доступ до речей і документів. Тимчасове вилучення та арешт майна.	15	1	2		11	

Разом за змістовим модулем	74	5	10	1 4	55
Змістовий модуль II. Запобіжні заходи					
Тема 1. Загальні положення про запобіжні заходи та їх система. Загальні правила застосування, зміни, припинення запобіжних заходів.	16	1	2	2	11
Тема 2. Особисте зобов'язання. Особиста порука.	15	1	2	1	11
Тема 3. Домашній арешт. Застава.	15	1	2	1	11
Тема 4. Тримання під вартою. Затримання у кримінальному провадженні.	15	1	2	1	11
Тема 5. Запобіжні заходи у окремих порядках здійснення кримінального процесу	15	1	2	1	11
Разом за змістовим модулем	76	5	10	6	55
Усього годин	150	10	20	10	110

5.2. Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекц.	Практ.	Консул ьтації	Сам.
Змістовий модуль I. Заходи забезпечення та запобіжні заходи у кримінальному провадженні					
Тема 1. Поняття, ознаки, система, загальні підстави застосування, зміни, припинення заходів забезпечення кримінального провадження	36	1	1	4	30
Тема 2. Особливості порядку застосування, зміни, припинення окремих заходів забезпечення кримінального провадження	37	1	2	4	30
Тема 3. Загальні положення про запобіжні заходи та їх система. Загальні правила застосування, зміни, припинення запобіжних заходів.	36,5	1	1,5	4	30
Тема 4. Застосування, зміна та припинення окремих запобіжних заходів.	40,5	1	1,5	6	32
Разом за змістовим модулем	150	4	6	18	122

IV. Політика оцінювання

Підсумкова кількість балів з освітнього компоненту (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, підсумкового контролю (максимум 40 балів), яка сумується до кількості балів, які отримав здобувач освіти за модульним контролем, або за залік (максимум 60 балів).

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, під час відпрацювання пропущених занять, за результатами виконання та захисту ІНДЗ, за участь у наукових заходах, підготовку наукових публікацій. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях із розв'язком задач (кейсів), експрес-контролю (розв'язування тестових завдань).

Модульний контроль – це оцінювання здобувачів освіти за написання модульних контрольних робіт (два модулі по 30 балів). Якщо здобувач освіти набрав за підсумковий і модульний контроль

достатню кількість балів (не менше 60), то за бажанням здобувача освіти залік виставляється автоматично.

Форми участі здобувачів освіти у освітньому процесі, які підлягають поточному контролю:

- усна відповідь на питання за планом практичного заняття; усне доповнення;
- вирішення задач (кейсів) за планом практичного заняття;
- складання процесуальних документів за планом практичного заняття
- виконання письмових завдань (тестові завдання, підготовка та захист ІНДЗ);
- самостійне опрацювання визначених питань освітнього компоненту;
- підготовка тез наукових доповідей (за бажанням здобувача освіти),
- написання наукових статей (за бажанням здобувача освіти).

Критерії оцінювання усної відповіді:

- повнота розкриття питання, розв'язання завдання;
- обґрунтованість та логіка викладу власної правової позиції;
- коректність посилання на норми чинного законодавства та їх тлумачення;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;
- мовна та термінологічна культура.

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність здобувача освіти під час практичних занять;
- самостійне та повне виконання завдань, включених у план практичного заняття;
- своєчасна ліквідація академічної заборгованості.

Не допустимо:

- пропускати заняття без поважних причин;
- порушувати розклад занять;
- порушувати дисципліну під час проведення аудиторних занять.

V. Підсумковий контроль

На залік виносяться основні питання освітнього компоненту, що дозволяють підтвердити набуття знань та навичок, спеціальних компетентностей здобувачами освіти. Переліки питань для складання заліку доводяться до відома здобувачів освіти на кафедрі кримінального права і процесу, а також розміщуються на сайті юридичного факультету ВНУ імені Лесі Українки.

Залік проводиться в усній формі шляхом опитування по трьох питаннях, зазначених у білеті, який було обрано здобувачем освіти. Максимальна кількість балів при складанні підсумкового контролю – 60.

Перелік питань для підготовки до заліку

1. Заходи забезпечення кримінального провадження і підстави їх застосування.
2. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження
3. Виклик дізнавачем, слідчим, прокурором. Судовий виклик.
4. Порядок здійснення виклику в кримінальному провадженні.
5. Привід. Клопотання про здійснення приводу.
6. Вирішення слідчим суддею, судом клопотання про здійснення приводу.
7. Виконання ухвали про здійснення приводу.
8. Загальні положення накладення грошового стягнення.
9. Клопотання про накладення грошового стягнення.

10. Розгляд питання про накладення грошового стягнення на особу.
11. Скасування ухвали про накладення грошового стягнення.
12. Загальні положення тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом.
13. Клопотання про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом.
14. Розгляд та вирішення клопотання про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, продовження його строку та скасування.
15. Загальні положення відсторонення від посади.
16. Клопотання про відсторонення від посади
17. Тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.
18. Розгляд і вирішення клопотання про відсторонення від посади, продовження строку відсторонення від посади та його скасування.
19. Загальні положення тимчасового доступу до речей і документів.
20. Клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів.
21. Розгляд та вирішення клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів.
22. Виконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів.
23. Підстави тимчасового вилучення майна.
24. Порядок тимчасового вилучення майна.
25. Припинення тимчасового вилучення майна.
26. Загальні положення арешту майна.
27. Клопотання про арешт майна, порядок його розгляду і вирішення.
28. Скасування арешту майна.
29. Примусовий порядок виконання окремих слідчих розшукових дій.
30. Видалення із залу судового засідання.
31. Загальні положення про запобіжні заходи.
32. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу.
33. Клопотання слідчого, прокурора про застосування запобіжних заходів.
34. Строки і порядок розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу.
35. Ухвала про застосування запобіжних заходів.
36. Клопотання сторін провадження про зміну, скасування запобіжного заходу.
37. Припинення дії запобіжних заходів.
38. Прокурорський нагляд та судовий контроль за дотриманням прав людини при застосуванні запобіжних заходів.
39. Особисте зобов'язання як запобіжний захід.
40. Застосування електронних засобів контролю.
41. Особиста порука як запобіжний захід.
42. Домашній арешт як запобіжний захід.
43. Застава як запобіжний захід.
44. Тримання під вартою як винятковий запобіжний захід, спеціальні підстави його застосування.
45. Строки тримання під вартою. Підстави та порядок продовження та припинення тримання під вартою.
46. Затримання особи на підставі ухвали слідчого судді, суду.
47. Затримання особи без ухвали слідчого судді, суду.
48. Особливості застосування запобіжних заходів щодо неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого, а також у провадженні про застосування примусових заходів виховного характеру.

49. Спеціальні запобіжні заходи у провадженні про застосування примусових заходів медичного характеру.

50. Особливості застосування запобіжних заходів щодо осіб, стосовно яких розглядається питання про видачу (екстрадицію).

VI. Розподіл балів, шкала та критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Денна форма навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)					Модульний контроль (макс = 60 балів)					Загальна кількість балів	
Модуль 1					Модуль 2						
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					МКР 1	МКР 2	
T1	T2	T3	T4- T5	T1	T2	T3	T4	T5			
4	4	4	4; 4	4	3	3	4	6	30	30	100

Заочна форма навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)					Модульний контроль (макс = 60 балів)					Загальна кількість балів
Модуль 1					Модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5						
8	8	8	8	8	60					100

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачі освіти під час підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
67-74	D	Задовільно	
60-66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНЕ ЗАКОНОДАВСТВО, СУДОВА ПРАКТИКА ТА НАУКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
2. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 04.11. 1950 р. та Протоколи №№1, 2, 4, 6, 7, 11, чинні для України з 11.09.1997 р., протокол №11 з 01.11. 1998 р.).
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
4. Взяття під варту: резолюція (65) 11 Комітету міністрів Ради Європи від 09.04.1965 р. URL: <https://www.coe.int/en/web/cm/documents>.
5. Про взяття під варту до суду: рекомендація R (80) 11 Комітету міністрів державам-членам Ради Європи від 27. 06. 1980 р. URL: <https://www.coe.int/en/web/cm/documents>.
6. Мінімальні стандартні правила ООН про заходи, не пов'язані з тюремним ув'язненням, від 14.12.1990 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_907#Text.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI.
8. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30.06.1993 р. № 3352-XII.
9. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від від 20.03.2003 р. № 638-IV.
10. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII.
11. Про Національну поліцію: Закон України від 02.06. 2015 р. № 580-VIII.
12. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII.
13. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII.
14. Порядок інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб, затв. Постановою КМ України від 28.12.2011 р. № 1363.
15. Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 19.11.2012 р. № 1104.
16. Порядок передачі на зберігання тимчасово вилучених під час кримінального провадження документів, які посвідчують користування спеціальним правом, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 19.11.2012 р. № 1104.
17. Перелік майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами (Додаток до Закону України “Про виконавче провадження” від 02.06. 2016 р. № 1404-VIII)
18. Порядок застосування електронних засобів контролю, затв. Наказом МВС від 08.06.2017 р. № 480.
19. Порядок внесення коштів на спеціальний рахунок у разі застосування застави як запобіжного заходу (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.01.2012 р. № 27).
20. Порядок надання екстреної медичної допомоги особам, узятим під варту або яким призначено покарання у виді позбавлення волі, затв. Постановою КМ від 21 листопада 2012 р. № 1122.
21. Інструкція про порядок дій посадових осіб органів (підрозділів) охорони державного кордону під час затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, без ухвали слідчого судді або суду та порядок подальшої взаємодії органів (підрозділів) охорони державного кордону з органами досудового розслідування, затв. Наказом Адмін. Держ. Прикордон. Служби України від 14.11.2012 р. № 931 //
22. Інструкція про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту, затв. 03.08.2016 р. № 1087/29217.
23. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України від 14.06.2019 р. № 1769/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0633-19#Text>.

24. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист ВСС України від 04.04.2013 р.

25. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: Інформаційний лист ВСС України від 05.04.2013 р.

26. Про судову практику застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Інформаційний лист ВСС України від 01.02.2015 р.

27. Про практику обрання неповнолітнім запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та забезпечення першочергового судового розгляду кримінальних проваджень стосовно цієї категорії осіб: Інформаційний лист ВСС України від 18.07.2017 р. №223-1346/0/4-17.

28. Узагальнення ВСС України судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження від 07.02.2014 р.

29. Узагальнення ВСС України “Про практику розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування” від 12.01.2017 р.

30. Про деякі питання застосування особистої поруки в кримінальному провадженні: роз’яснення Мінюст від 24 квітня 2017 р.

НАУКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Григоренко А. Заходи забезпечення кримінального провадження. Практичний посібник-коментар. Зразки та бланки процесуальних документів. К.: ЦНЛ, 2020. 160 с.
2. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред.: О. В. Капліна, О. Г. Шило. Х.: Право, 2018. 584 с.
3. Кримінальний процес: підручник за заг. ред. проф. В. С. Канціра. Львів: ЛДУВС, 2015. 420 с.
4. Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. К.: Істина, 2014. 432 с.
5. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Київ: Правова Єдність; Алерта, 2014. 438 с.
6. Яновська О. Г., Лазебний Л. Л. Кримінальне провадження. Процесуальні документи захисту: навч. посіб. К.: Прецедент, 2013. 160 с.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. За загальною редакцією проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. К.: Юстініан, 2012. 1224 с.
8. Смоков С. М. Горелкіна К. Г. Гарантії застосування заходів кримінально-процесуального примусу у кримінальному судочинстві України: монографія. Одеса: Астропринт, 2012. 152 с.
9. Макбрайд Дж. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Крикунов О. В. Недоторканність права власності та заходи забезпечення кримінального провадження. *Історико-правовий часопис*. 2018. № 2 (12). С. 132-140.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

1. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України;
2. <http://supreme.court.gov.ua> – офіційний сайт Верховного Суду;
3. <http://www.echr.coe.int> – сайт Європейського суду з прав людини;
4. <http://www.gp.gov.ua/ua/index.html> – офіційний сайт Офісу Генерального прокурора;
5. <http://www.ombudsman.gov.ua> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
6. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень України;
7. <http://court.gov.ua/fair> – офіційний сайт Судової влади України;
8. <http://www.ssu.gov.ua> – офіційний сайт Служби Безпеки України;
9. <http://www.npu.gov.ua> – офіційний сайт Національної поліції України;
10. <http://nabu.gov.ua> – офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України